

The Effectiveness of Upgrading the Domestic Political Units of the Land on Development of Rural Settlements (Case Study: Sirvan County in Ilam Province)

Bagher Alami ¹, Hamid Jalalian^{2,*} and Farhad Azizpour ²

¹ Ph.D Candidate in Geography and Rural Planning, Department of Human Geography, Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

² Associate Professor of Geography and Rural Planning, Department of Human Geography, Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

* Corresponding author, Email: hamidjalalian@khu.ac.ir

Receive Date: 29 October 2020

Accept Date: 27 May 2021

ABSTRACT

Introduction: Political divisions and the promotion of political units of the land is a matter to scrutinize in development of rural areas. It can be said that all the facilities and services of rural areas are under the influence of political divisions of space.

Objective: The purpose of this study is to investigate the effectiveness of upgrading the political unit of the district to the county on the development of rural settlements.

Methodology: The present study is a correlation analysis. Data collection method was method questionnaire. The statistical population of the study is the households of 53 villages of Sirvan County. The units of analysis is the household and village. The number of samples was 384 households determined by Cochran's formula. The validity of the questionnaire was confirmed by experts from universities and its reliability was confirmed by Cochran's alpha coefficient (0.850). Questionnaires were distributed and completed randomly according to the share of rural population. Also, semi-structured interviews were conducted with 24 rural mayors and 11 related experts. Data were analyzed by dependent T-test, regression and correlation coefficient.

Geographical Context: The studied geographical area is Sirvan county in Ilam province, which in terms of political divisions has two districts (Karzan and Markazi), four counties (Karzan, Zangvan, Lomar and Rudbar), an cities as the center of the county (Lomar city) and 60 villages. In 2016, this county had a population of 14404 people.

Result and Discussion: According to the research findings, the promotion of the political unit of the district to the county has been moderately effective on the development of rural settlements in the region. Indicators of the economic dimension have a significant effect on socio-cultural, physical-environmental, political-administrative dimensions, and have improved the situation in these dimensions (indicators). Also, the improvement of one dimension will improve the other related dimensions.

Conclusion: Factors affecting these changes and developments can be summarized in three categories of economic, socio-cultural and political-administrative factors. In order to make the promotion of political-administrative levels more effective, strengthen the mentioned factors and to eliminate and weaken the existing obstacles are suggested.

KEYWORDS: Domestic Territory divisions, upgrading of District to County, Rural Development, Sirvan, Ilam

اثربخشی ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمین بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی (مورد مطالعه: تبدیل بخش سیروان به شهرستان در استان ایلام)

باقر عالمی^۱، حمید جلالیان^{۲*} و فرهاد عزیزپور^۲

۱. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۲. دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیای انسانی، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

* نویسنده مسئول، Email: hamidjalalian@khu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۰۸ آبان ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۰۶ خرداد ۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: یکی از بسترهای توسعه در نواحی روستایی توجه به موضوع تقسیمات سیاسی فضا و ارتقای واحدهای سیاسی سرزمین است؛ چراکه تمامی امکانات و خدمات نواحی روستایی زیر تاثیر تقسیمات سیاسی فضا قرار دارند.

هدف: هدف این پژوهش، بررسی اثربخشی ارتقاء واحد سیاسی بخش به شهرستان بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی است که با نمونه موردی شهرستان سیروان در استان ایلام انجام شده است.

روش‌شناسی: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، تحلیلی-همبستگی است. جامعه آماری، ۵۳ روستای شهرستان سیروان است. سطح تحلیل، روستاها و واحد تحلیل خانوارها هستند. تعداد نمونه با فرمول کوکران، ۳۸۴ خانوار تعیین شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه^۱ محقق‌ساخته بود که روایی آن با نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و پایایی آن نیز با ضریب آلفای کرونباخ (۰/۸۵۰) تایید شد. پرسشنامه‌ها متناسب با سهم جمعیت روستاها و به روش تصادفی توزیع و تکمیل شد. همچنین، با ۲۴ نفر دهیار و ۱۱ نفر کارشناس مرتبط مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته انجام شد. تحلیل داده‌های پرسشنامه با آزمون‌های آماری T وابسته، رگرسیون و ضریب همبستگی انجام شد.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: محدوده جغرافیایی مورد مطالعه، شهرستان سیروان در استان ایلام است که از نظر تقسیمات سیاسی دارای دو بخش (کارزان و مرکزی)، چهار دهستان (کارزان، زنگوان، لومار و رودبار)، یک نقطه شهری به عنوان مرکز شهرستان (شهر لومار) و تعداد ۶۰ روستا است. در سال ۱۳۹۵، این شهرستان ۱۴۴۰۴ تن جمعیت داشته است.

یافته‌ها: براساس یافته‌های پژوهش، ارتقاء واحد سیاسی بخش به شهرستان بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی منطقه در حد متوسط اثربخش بوده است. شاخص‌های بُعد اقتصادی بر ابعاد اجتماعی-فرهنگی، کالبدی-محیط زیستی و همچنین سیاسی-اداری تاثیر معنادار داشته و باعث بهبودی وضعیت در این ابعاد (شاخص‌ها) شده است. همچنین، با بهبود هر بُعد، بُعد دیگر نیز بهبود می‌یابد و بالعکس.

نتیجه‌گیری: عوامل موثر بر این تغییر و تحول‌ها را می‌توان در سه دسته عوامل اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و سیاسی-اداری خلاصه کرد. برای اثربخش‌تر نمودن ارتقاء سطوح سیاسی-اداری، تقویت عوامل اشاره شده و رفع و تضعیف موانع موجود پیشنهاد می‌شود.

کلیدواژه‌ها: تقسیمات کشوری، ارتقاء بخش به شهرستان، توسعه روستایی، سیروان، ایلام

مقدمه

امروزه، تصمیمات دولتی یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در شکل‌دهی الگوی سلسله‌مراتبی و روابط سکونتگاهی است (صرافی، ۱۳۷۷: ۱۳۲). از جمله ابزارهای قدرتمند دولت در این زمینه، سازمان‌دهی سیاسی فضا و تقسیمات کشوری است. تقسیمات کشوری به دلیل عملکرد و ماهیت خود نوعی سازمان فضایی برای تقسیم‌بندی فضای کشور است و موجب تسهیل حاکمیت دولت می‌شود (اسکندری، ۱۳۹۶: ۲). تقسیمات کشوری به عنوان چارچوب و بستر سازماندهی سیاسی فضا به ساختار و سلسله‌مراتب تقسیم‌بندی پهنه سرزمین یک کشور به واحدهای کوچکتر اطلاق می‌شود که نوعی سازماندهی برای تسهیل اعمال حاکمیت دولت‌ها به حساب می‌آید (میرحیدری و زکی، ۱۳۸۱: ۴). به بیانی دیگر، تقسیمات کشوری، سلسله‌مراتبی اداری-سیاسی در تقسیم هر کشور به واحدهای کوچک‌تر به منظور سهولت اداره و تأمین امنیت و بهبود اوضاع اجتماعی و اقتصادی است. این تقسیم‌بندی گاه بر مبنای تاریخ و فرهنگ، اوضاع جغرافیایی و جمعیت و گاه بر حسب ملاحظات سیاسی صورت می‌گیرد (اعظمی و دبیری، ۱۳۹۰: ۱۴۸). کارکرد تقسیمات کشوری را در تأمین خدمات و امکانات برای مناطق نیازمند و تسهیل حاکمیت دولت تا پایین‌ترین رده سیاسی نام برده‌اند (احمدی‌پور و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۵۷). بنابراین، هدف کلی تقسیمات کشوری تهیه چهارچوبی مناسب برای تداوم بقای ملی، امنیت ملی و تسهیل توسعه متوازن منطقه‌ای است (کریمی‌پور، ۱۳۹۱).

تقسیمات سیاسی فضا به روش‌های مختلفی مانند انتزاع، الحاق و ادغام و ارتقا در سطوح مختلف ناحیه‌بندی سیاسی فضای کشور دچار تغییر می‌شود (محمدپور، ۱۳۹۳: ۵۶۰). در قالب ارتقای سطح سیاسی، واحد سیاسی اداری پایین‌تر به سطح بالاتر منتقل می‌شود. به طور طبیعی، هم‌زمان با ارتقای سطح سیاسی در یک سرزمین، تمام شئون داخلی آن سرزمین نیز با دگرگونی‌هایی همراه خواهد شد (احمدی‌پور و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۲۳). از سوی دیگر، تحولات و تقسیمات - سیاسی اداری در فضا، رابطه تنگاتنگی با الگوهای رشد و توسعه در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی دارد. این تحولات و تقسیمات با هدف بهینه‌کردن مکان‌ها، کارکردها و فعالیت‌ها در سطح فضا صورت می‌پذیرد (پورطاهری و همکاران، ۱۳۹۰).

بیشتر کشورها با انجام تقسیمات کشوری، به عنوان رایج‌ترین نوع منطقه‌بندی یا سازماندهی سیاسی فضا با هدف‌های متعدد از جمله تسهیل در اداره امور داخلی به طبقه‌بندی فضای سرزمینی خود پرداخته‌اند (کریمی‌پور، ۱۳۸۸: ۱۳). نظام تقسیمات کشوری از اهم مسائلی است که دولت مردان و مسئولان کشورها به دلیل اهمیت ویژه آن در راستای انجام برنامه‌ریزی‌های اقتصادی، اجتماعی و ... توجه خاصی به آن دارند (کامران و همکاران، ۱۳۹۶). بر این اساس، می‌توان نظام سازماندهی سیاسی در هر کشور را که در قالب تقسیمات کشوری به مرحله اجرا درمی‌آید، یکی از مهمترین و ضروری‌ترین بخش نظام اداری هر کشور دانست (احمدی‌پور و همکاران، ۱۳۸۸: ۲۹)؛ در این نظام، تعداد روستاها به عنوان کانون‌های پراکنده سکونتگاه‌های انسانی و جمعیت کل ناحیه از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. برای سکونتگاه‌های روستایی و مردم ساکن در روستاها که در پهنه فضای جغرافیایی کشور پراکنده‌اند با وجود تلاش‌های بی‌وقفه برای تولید که بطور غالب در فعالیت‌های کشاورزی است، همیشه فقر، توسعه نیافتگی و در حاشیه ماندن وجود داشته است. این عناوین زمانی بیشتر نمود عینی می‌یابند که سکونتگاه‌های روستایی محروم از خدمات بوده و دسترسی به آنها اهمیت بیشتری می‌یابد (پورطاهری و همکاران، ۱۳۹۰).

در طی سال‌های اخیر در کشور ایران موضوع ارتقای سطوح سیاسی سرزمینی در قالب شکل‌دهی شهرستان‌های جدید مورد اقبال عمومی ساکنین مناطق قرار گرفته است. سیاستی که آثار متفاوت اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی را در سطح جامعه و سکونتگاه‌های روستایی به دنبال داشته است. استان ایلام از جمله استان‌هایی در سطح کشور است که به نسبت وسعت و جمعیت که از مهم‌ترین شاخص‌های تقسیمات کشوری هستند، بیشترین تغییر را در تقسیمات سیاسی خود داشته است؛ به طوری که تعداد شهرستان‌های آن از چهار شهرستان در سال ۱۳۵۲ (زمان تأسیس استان) به ۱۱ شهرستان در سال ۱۳۹۸ رسیده است. در روند تغییر تقسیمات کشوری و سرزمینی در این استان، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ تعداد چهار شهرستان جدید از شهرستان‌های قبلی انتزاع و ایجاد شده‌اند. شهرستان سیروان یکی از شهرستان‌های تازه تأسیس در استان ایلام است که در مهر ماه سال ۱۳۹۱ از شهرستان سیروان چرداول جدا شده و به عنوان یک شهرستان تازه معرفی گردید. یکی از اهداف مهم ارتقای واحدهای سیاسی سرزمینی در قالب تقسیمات کشوری و ایجاد این شهرستان‌ها، رشد و توسعه بیشتر این نواحی بوده است؛ بنابراین و با توجه به اینکه یکی از هدف‌های اصلی سازماندهی سیاسی فضا و بعد اجرایی آن یعنی تقسیمات کشوری، توسعه متوازن همه نواحی و سکونتگاه‌های انسانی و رفع نابرابری‌ها و به طور کلی ایجاد عدالت فضایی است؛ مسئله پژوهش حاضر این است که آیا تغییر تقسیمات کشوری

توانسته‌است به توسعه سکونتگاه‌های روستایی واقع در سطح شهرستان سیروان منجر شود؟ و همچنین، چه عواملی می‌تواند بر این مسئله اثرگذار باشد؟

سازمان سیاسی - اداری فضای ایران در بُعد فضایی دارای نظام سلسله‌مراتبی چهار سطحی شامل استان، شهرستان، بخش و دهستان است (حافظنیا، ۱۳۹۲: ۴۰۱). اصول مینا در فرآیند سازماندهی سیاسی فضا و تقسیمات کشوری بدین شرح است:

- ۱- اصل تسهیل در خدمات‌رسانی در ناحیه سیاسی - جغرافیایی؛
- ۲- اصل دسترسی سریع و کم‌هزینه به مرکز خدمات و کانون ناحیه سیاسی در مقیاس مورد نظر؛
- ۳- اصل رضایت‌مندی سکنه فضای جغرافیایی از الگوی قالب‌گیری سیاسی - فضایی؛
- ۴- اصل مشارکت مردمی در تصمیم‌گیری‌های ملی و منطقه‌ای؛
- ۵- اصل وحدت، وفاق و وفاداری ملی و یکپارچگی سیاسی - فضایی؛
- ۶- اصل یکپارچگی و وحدت سازمانی و اداری در تعامل بخشی دولتی و مردمی در یک نظام سلسله‌مراتبی از سطح ملی تا سطح محلی؛

۷- اصل پویایی و نقش‌آفرینی نواحی و مناطق در الگوی کارکردهای سطح ملی و در چهارچوب رقابت سازنده میان مناطق؛

۸- اصل تمرکز در سیاست‌گذاری‌های کلان و امور ملی و عدم تمرکز در سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌های مربوط به امور منطقه‌ای و محلی؛ به بیانی دیگر توزیع منطقی قدرت سیاسی و اجرایی در فضای کشور (حافظنیا، ۱۳۹۱: ۳۸۰).

شاخص‌های ارتقاء سطح در قانون تقسیمات کشوری برای هر کدام از سطوح تقسیماتی عبارت‌اند از: دهستان: شاخص‌هایی که در ایجاد دهستان در قانون تقسیمات کشوری مصوب سال ۱۳۶۲ آمده‌است عبارت‌اند از، همگنی محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و امکان خدمات‌رسانی و برنامه‌ریزی در سیستم و فراهم کردن شبکه واحد. در تعیین مرکزیت دهستان نیز شاخص مناسب‌ترین مرکز خدمات روستایی آن محدوده در نظر گرفته شده‌است. بخش: برای ایجاد (جدا کردن) یک بخش، علاوه بر همگنی عوامل طبیعی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، عواملی مانند وسعت، جمعیت، ارتباطات و دسترسی و... هم در نظر گرفته شده‌است. در تعیین مرکزیت بخش، شاخص مناسب‌ترین کانون طبیعی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در نظر گرفته شده‌است.

شهرستان: در ایجاد شهرستان نیز همانند بخش، همگنی عوامل طبیعی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در نظر گرفته شده‌است. در تعیین مرکزیت شهرستان، شاخص مناسب‌ترین کانون طبیعی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در نظر گرفته شده‌است. استان: برای ایجاد استان، موقعیت‌های طبیعی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در نظر گرفته شده‌است. در تعیین مرکزیت استان، شاخص مناسب‌ترین کانون طبیعی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی معرفی شده‌است. بر مبنای قوانین موجود، فضاهای سکونتگاهی در ایران در شش سطح روستا و شهر (به عنوان نقاط سکونتگاهی)، دهستان، بخش، شهرستان و استان (به عنوان واحد تقسیمات فضایی) سطح‌بندی شده‌اند و در قوانین و مقررات سازماندهی سیاسی فضا مورد تاکید قرار گرفته‌اند. بطور کلی ضوابط و شاخص‌های تقسیمات کشوری عبارت‌اند از:

- ویژگی‌ها و شاخص‌های طبیعی و نقش آنها در شکل‌گیری وحدت جغرافیایی شامل (موقع جغرافیایی، شکل زمین از لحاظ شیب و ارتفاع، آب‌وهوا، عوارض زمین، ساختمان زمین‌شناسی و مشخصات رویشگاه‌های گیاهی)؛
- جمعیت و مشخصات اجتماعی آن (شامل تعداد جمعیت، تراکم زیستی و رشد جمعیت، نحوه توزیع مکانی جمعیت، ساختار سنی و جنسی جمعیت، ترکیب شغلی، مهاجرپذیری و مهاجرفرستی، سنت‌گرایی و میزان نوگرایی و تحول در جامعه)؛
- شاخص‌های فرهنگی جامعه شامل (ساختار نژادی و قومی، زبان و لهجه و انواع گویش‌های محلی، دین و مذهب، آداب و رسوم، سبک‌ها و شیوه‌های زندگی)؛
- نوع معیشت و شیوه‌های استفاده از زمین؛
- تیپولوژی مسکن و مشخصات شهری - روستای در ناحیه؛
- شبکه ارتباطی و نحوه ارتباط درون ناحیه با یکدیگر؛
- پیشینه تاریخی و باستان‌شناسی؛
- اهمیت سیاسی و نظامی؛
- جاذبه‌های گردشگری؛

- شاخص‌های دیگر (سطح توسعه‌یافتگی و توسعه‌نیافتگی، فعال یا غیرفعال بودن، نحوه ارتباط و دسترسی با درون و بیرون ناحیه و خودکفایی و میزان وابستگی به نواحی مجاور) (مستوفی‌الممالک و همکاران، ۱۳۸۴).

از مهم‌ترین کارکردهای تقسیمات کشوری که می‌تواند نقش مهمی در تمرکززدایی امور جامعه ایفا نماید، ارتقای سطوح سیاسی واحدهای تقسیمات کشوری بر اساس توان‌های نهفته و نیازهای نواحی مختلف است. ارتقای سطوح سیاسی و ارتقای مدیریت سیاسی فضا مبین کاهش دخالت دولت مرکزی و معرف نقش‌آفرینی دولت‌های محلی در اداره امور محلی است. به عنوان مثال، با ارتقای یک واحد سیاسی از بخش به شهرستان در یک سیستم سلسله‌مراتبی، نقش‌ها و قدرت اداری-خدماتی گسترده‌تری به آن منطقه واگذار می‌شود که این امر در ایفای نقش‌های جدیدتر یک منطقه تأثیر می‌گذارد. با افزایش قدرت اداری و اعطای اختیارها و مسئولیت‌های گسترده‌تر به یک منطقه از راه ارتقای سطح سیاسی آن، دولت محلی زمینه فعالیت بسیاری از دستگاه‌ها و مؤسسات خدماتی و تولیدی را در آن واحد فراهم می‌کند. با انتقال، تقویت و ایجاد سازمان‌های مختلف در سطح ناحیه و فراهم کردن زمینه‌های تصمیم‌گیری و سرمایه‌گذاری آنها در بخش‌های مختلف، زمینه رشد و توسعه سکونتگاه‌های مستقر در آن سطح فراهم می‌شود. در صورتی که ارتقای سیاسی به صورت بهینه و درست انجام شده و به ارتقای سطح اختیارها و تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری منجر شود، ارتقای سطوح سیاسی به صورت بهینه و در راستای اجرای سیاست‌های تمرکززدایی می‌تواند نتایج مهمی را به دنبال داشته باشد.

در این پژوهش، اثربخشی ارتقاء بخش سیروان به شهرستان بر سکونتگاه‌های روستایی، براساس رویکرد توسعه پایدار در چهار بُعد اساسی سکونتگاه‌ها یعنی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی - محیط زیستی و سیاسی - اداری (نهادی) مطالعه شده‌است. بنیان قضاوت نیز دیدگاه و نظر ساکنان روستاها بوده‌است که در قالب پرسشنامه جامع سنجش شده است؛ بدین معنی که اثرگذاری این تصمیم سیاسی و اقدامات انجام شده بر مبنای آن، نه فقط از زبان آمار و ارقام سازمان‌های اجرایی دولتی، بلکه از زبان و دیدگاه مردم محلی سنجیده شده است.

در زمینه موضوع کلی این پژوهش، تاکنون مطالعات زیادی در کشور ما انجام شده‌است؛ اما عمده این پژوهش‌ها یا بر روی تأثیرات ارتقای نقطه روستایی به شهر متمرکز بوده‌است، یا اینکه بر روی تقسیمات سیاسی استانی توجه داشته‌اند. تعداد پژوهش‌هایی که به طور مشخص در موضوع نقش تحولات و تقسیمات سیاسی فضا در قالب شهرستان بر توسعه روستاها در ایران باشند، بسیار اندک است. در ادامه، به تعدادی از پژوهش‌های نزدیک به این موضوع اشاره می‌شود.

احمدی‌پور و همکاران (۱۳۸۸)، در پژوهش خود با عنوان "تحلیل عوامل مؤثر بر ارتقاء سطوح تقسیمات کشوری (مطالعه موردی: شهرستان‌های استان فارس)"، به این نتیجه رسیدند که در استان فارس با توجه به نبود ظرفیت‌های مناطق برای تقسیم به فضاهای جدید و موزائیکی شدن هرچه بیشتر نواحی، ادامه روند فعلی تقسیمات و ارتقاء سطوح، منجر به از بین رفتن روند توسعه در سطح استان و همچنین در سطح ملی خواهد شد. همچنین، (احمدی‌پور و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی دیگر با عنوان "بررسی نقش تقسیمات کشوری در توسعه ناحیه‌ای (مطالعه موردی: شهرستان‌های بوانات و خرم‌بید)"، نتیجه متفاوتی با پژوهش پیشین گرفتند که اگرچه ارتقای سطح سیاسی و تشکیل شهرستان در سطح پایین و به صورت تراکم‌زدایی و بیشتر به لحاظ اداری و در سطح پایین مالی و سیاسی بوده‌است، اما همین میزان هم نتایج مثبتی داشته و به توسعه شهرستان‌های شکل گرفته کمک کرده‌است. لطفی (۱۳۹۵)، سازمان‌دهی سیاسی فضا را براساس شاخص‌های توسعه پایدار در پراکنش فضایی نابرابری‌های ناحیه‌ای در سه استان خراسان بزرگ بررسی کرده و نشان می‌دهد شکاف ملموس نابرابری از نظر سهم شاخص‌های توسعه پایدار در سطح شهرستان‌های استان‌های خراسان شمالی، رضوی و جنوبی وجود دارد. اطاعت و نیکزاد (۱۳۹۵)، در یک کار پژوهشی با عنوان "تأثیر تقسیم سیاسی فضا بر توسعه منطقه‌ای (مطالعه موردی: استان‌های سواحل جنوبی ایران)"، معتقدند که تشکیل استان‌های هرمزگان و بوشهر، متأثر از اندیشه‌های نظامی - امنیتی بوده‌است. آنها مدل تازه‌ای از نظام تقسیمات کشوری، متناسب با فرایندهای توسعه منطقه‌ای در سواحل جنوب ایران پیشنهاد کرده‌اند. شهدادی و اخوان (۱۳۹۶)، در پژوهش خود با عنوان "تحلیل نقش تقسیمات کشوری بر توسعه شهرستان داراب"، به این نتیجه رسیدند که جایگاه شهرستان داراب پس از تقسیمات سیاسی سال ۱۳۷۹ و جدایی شهرستان زرین‌دشت از آن، به نسبت شهرستان‌های اطراف، هیچ‌گونه تغییری نداشته‌است. متقی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر ارتقاء سطوح تقسیمات کشور (نمونه موردی: شهرهای استان چهارمحال و بختیاری)" نشان دادند که در استان چهارمحال و بختیاری عواملی نظیر محرومیت و توسعه‌نیافته بودن منطقه، موقعیت جغرافیایی و وضعیت طبیعی استان، دورافتادگی و دسترسی نامناسب روستاییان به مراکز خدماتی و... در تقسیمات کشوری نقش مؤثر داشته

اند. محمدجانی بزچلوبی (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان "ارتقاء سیاسی فضا و تاثیر آن بر توسعه روستایی از نگرش روستائیان: مورد استان قم"، نتیجه می‌گیرد که بطور کلی سکونتگاه‌های شهری و روستایی، در عرصه‌های جغرافیایی همواره به‌دلیل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دچار تغییر هستند و این تغییرات همیشه ناشی از عملکرد موجود در روند اداری و اقتصادی و حتی سیاسی نواحی دارای جمعیت است. ایمانی و همکاران (۱۳۹۸)، در یک کار پژوهشی با عنوان "سنجش تغییرات شاخص‌های کیفیت زندگی بر اثر ارتقای سیاسی - اداری فضا در سطح ناحیه‌ای (مورد شناسی: بخش کوهساران - شهرستان مینودشت)"، به این نتیجه رسیدند که ارتقای سیاسی فضا در سطح ناحیه و بطور خاص ارتقای دهستان به بخش، به تنهایی نمی‌تواند تغییرات همه جانبه‌ای در کیفیت زندگی روستائیان به وجود آورد و لازم است این ارتقای سطح بلافاصله با ارتقای یک عنصر تقسیمات کشور مانند ارتقا روستای مرکزی بخش به شهر همراه شود.

در سطح جهانی نیز پژوهش‌های زیادی در زمینه آثار فضایی تغییر تقسیمات اداری - سیاسی فضا انجام شده‌است. به عنوان نمونه، (Wilk, 2004)، پژوهشی با هدف بررسی تأثیر تغییرات تقسیمات اداری استان‌ها پس از سال ۱۹۹۹ بر روی موقعیت اقتصادی شهرها انجام داد. وی نشان داد که تغییرات در تقسیمات اداری، نقش اقتصادی بسیاری از شهرها را در لهستان پررنگ‌تر کرده‌است. (Nkum, 2002)، نیز در مطالعه‌ای حکمروایی محلی و نقش آن در کاهش فقر روستایی بر اساس تجارب غنا، نیجریه و آفریقای جنوبی را بررسی کرده و نشان داده که اگرچه انتقال قدرت و مدیریت از سطوح بالا به محلی مشکل بوده اما در کاهش فقر به طور چشمگیری تأثیر داشته‌است. (Xuang and et al., 2004)، در مطالعه‌ای با عنوان "حکمروایی محلی و خدمات‌رسانی در نواحی روستایی چین"، تلاش کردند اثرات تغییر ساختار حکومت محلی که طی دهه ۱۹۸۰ صورت گرفته را بررسی کنند. آنها به این نتیجه اشاره دارند که ساختار جدید، باعث بهبود تخصیص بودجه به مخارج عمومی شده‌است.

بیشتر پژوهش‌هایی که توسط پژوهشگران داخلی طی سال‌های گذشته انجام گرفته‌است یا به نقش تقسیمات سیاسی فضا و تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهری یا بر روی تقسیمات سیاسی استانی توجه وافر داشته‌اند که به برخی از آنها در اینجا اشاره شده‌است. این پژوهش‌ها در صدد تبیین تفاوت‌های موجود بین سکونتگاه‌ها در پیش و پس از اقدامات مرتبط با تقسیمات کشوری بوده‌اند. در واقع، بسیاری از این پژوهش‌ها به نقش راهبردی تقسیمات سیاسی فضا در برقراری توازن و متعادل‌سازی فضایی ناشی از جریانات نامطلوب و غیرمنطقی مهاجرت‌ها از روستاها به نواحی شهری توجه دارند. نتیجه کلی که از مرور پیشینه می‌توان گفت این است که ارتقاء واحدهای سیاسی اگرچه بر رشد و توسعه فضاها موثر می‌افتد اما، به تنهایی و بدون فراهم کردن بستر و نهادسازی لازم، کافی نیست و نمی‌تواند نتیجه لازم را در پی داشته باشد. پژوهش حاضر، به اثباتی که تغییرات سیاسی فضا و ارتقای سطح بخش به شهرستان می‌تواند بر توسعه روستایی داشته باشد، پرداخته‌است. پژوهش‌های بسیار اندکی بوده‌اند که به نقش تقسیمات سیاسی فضا بر افزایش یا کاهش روند خدمات‌رسانی و توسعه روستایی در تمامی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی پرداخته‌اند. آنچه در این پژوهش مد نظر قرار دارد اثربخشی ارتقاء واحد سرزمینی بخش به شهرستان و عوامل موثر بر تحولات توسعه‌ای سکونتگاه‌های روستایی و جوامع محلی زیر تاثیر این اقدام است، که با مطالعه سیروان در استان ایلام انجام شده‌است. فرضیه اصلی پژوهش حاضر این است که ارتقاء واحد سیاسی - اداری بخش سیروان به شهرستان بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، کالبدی - محیط‌زیستی و سیاسی - اداری توسعه سکونتگاه‌های روستایی اثرگذار است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحلیلی - همبستگی است و به روش پیمایشی انجام شده‌است. جامعه آماری پژوهش، خانوارهای ۵۳ روستای شهرستان سیروان است. سطح تحلیل، روستاها و واحد تحلیل خانوارها هستند. تعداد نمونه با فرمول کوکران، ۳۸۴ خانوار تعیین شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته بود که روایی آن با نظر خبرگانی از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و کارشناسان، و پایایی آن نیز با ضریب آلفای کرونباخ (۰/۸۵۰) تایید گردید. پرسشنامه به روش پیمایش میدانی همراه با مصاحبه تکمیل شد. در پرسشنامه تهیه شده، پرسش‌های عمومی (سن، جنسیت، وضعیت تأهل، وضعیت شغلی، میزان تحصیلات) و پرسش‌های مربوط به ارزیابی ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمین بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی - محیط‌زیستی و سیاسی - اداری طراحی گردید (جدول ۱). شاخص‌های مورد استفاده در ۷۹ گویه در طیف لیکرت پنج

مقیاسی از ۱ = خیلی کم تا ۵ = خیلی زیاد تنظیم شد. پرسشنامه‌ها متناسب با سهم جمعیت روستاها و به روش تصادفی توزیع و تکمیل شد. همچنین، با ۲۴ نفر دهیار و ۱۱ نفر کارشناس مرتبط در فرمانداری سیروان و استانداری ایلام مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته با محوریت عوامل موثر بر اثربخشی تقسیمات سیاسی در سطح شهرستان انجام شد که پس از بازخوانی مصاحبه‌های ضبط شده، یافته‌ها دسته‌بندی، مفهوم‌سازی و براساس فراوانی آنها استخراج شدند. تحلیل داده‌های پرسشنامه با آزمون‌های آماری T وابسته، رگرسیون و ظریب همبستگی انجام شد.

جدول ۱

شاخص‌ها و ابعاد اثربخشی ارتقاء واحد سرزمینی در سکونتگاه‌های روستایی

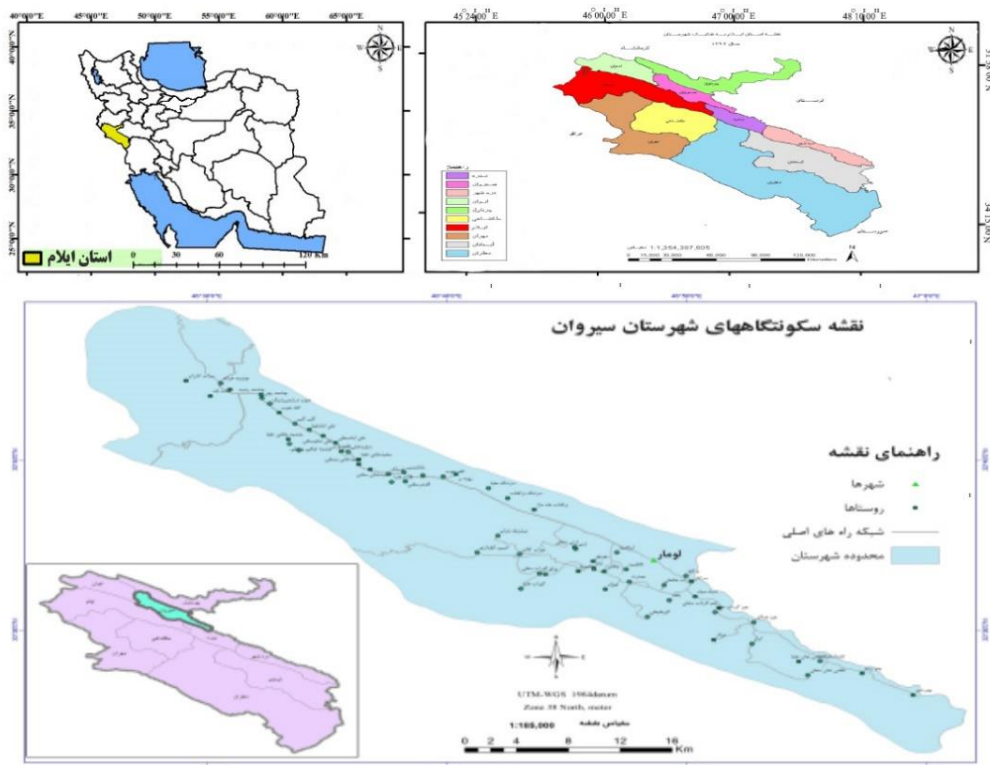
شاخص	بعد
<ul style="list-style-type: none"> سرمایه‌گذاری مناسب در بخش‌های مختلف ایجاد فرصت‌های شغلی مورد نیاز افزایش منابع درآمدی ساکنان سرمایه‌گذاری مناسب در بخش کشاورزی دسترسی مناسب به بازار فروش تولیدات ارائه تسهیلات مناسب در بخش‌های تولیدی مختلف بکارگیری شیوه‌های نوین افزایش بهره‌وری در بخش‌های مختلف اقتصادی استقرار واحدهای صنعتی و صنایع تبدیلی ارائه مشوق‌های لازم برای حضور بخش خصوصی ایجاد تغییر لازم در شیوه زندگی ساکنان ایجاد انگیزه برای مشارکت روستائیان ایجاد مشوق‌های لازم برای ایجاد مهاجرت معکوس از شهر به روستا کاهش آسیب‌های اجتماعی اجرای برنامه‌های آمایشی مناسب در سطح روستاها اختصاص اعتبار دولتی لازم برای اجرای طرح‌های روستایی ایجاد زیرساخت‌های لازم (راه، ارتباطات و ...) امکان افزایش بهره‌برداری مناسب از منابع آب و خاک افزایش سطح کیفی خدمات زیرساختی (راه دسترسی، برق و ...) تفویض اختیار و قدرت تصمیم‌گیری لازم به مدیران محلی افزایش دسترسی مناسب روستائیان به خدمات دولتی استقرار ادارات با ظرفیت و اختیارات لازم افزایش میزان عملکرد مدیریت روستا (شورا و دهیاری) 	<p>اقتصادی</p> <p>اجتماعی</p> <p>کالبدی - محیط‌زیستی</p> <p>سیاسی - اداری</p>

قلمرو جغرافیایی پژوهش

موضوع این پژوهش دو مبحث اصلی در حوزه حاکمیتی کشور یعنی مسئله تقسیمات کشوری و ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمینی، و تاثیر آن بر سکونتگاه‌های روستایی را دربرمی‌گیرد.

محدوده جغرافیایی مورد مطالعه شهرستان سیروان در استان ایلام است. شهرستان سیروان یکی از شهرستان‌های یازده‌گانه استان ایلام است که با وسعتی حدود ۶۴۹ کیلومتر مربع حدود ۳/۴ درصد مساحت این استان را تشکیل می‌دهد. این شهرستان از نظر موقعیت ریاضی بین ۳۳ درجه و ۴۹ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۲۳ دقیقه و ۴ ثانیه عرض شمالی و ۴۷ درجه و ۱۸ ثانیه تا ۴۶ درجه و ۳۴ دقیقه طول شرقی قرار دارد و از نظر موقعیت نسبی از شمال به شهرستان چرداول، از غرب به شهرستان‌های ایوان و ایلام، از جنوب به شهرستان‌های ایلام و بدره و از شرق به شهرستان کوه‌دشت از استان لرستان محدود می‌گردد. فاصله مرکز شهرستان (لومار) تا مرکز استان (ایلام) حدود ۶۰ کیلومتر است. شهرستان سیروان در تاریخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۶ با تصویب دولت از شهرستان چرداول جدا و تشکیل شده‌است. شهرستان سیروان از نظر تقسیمات سیاسی دارای دو بخش (کارزان و مرکزی)، چهار دهستان (کارزان، زنگوان، لومار و رودبار)، یک نقطه شهری به عنوان مرکز شهرستان (شهر لومار) و تعداد ۶۰ روستا است. بر اساس آمار

سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، شهرستان سیروان دارای ۱۴۴۰۴ نفر جمعیت بوده است که از این جمعیت، تعداد ۲۶۹۶ نفر در شهر و تعداد ۱۱۷۰۸ نفر در سطح روستاهای تابعه سکونت داشته اند (شکل ۱).

شکل ۱. موقعیت شهرستان سیروان

یافته‌ها و بحث

الف) توصیف آماری پاسخ دهندگان (بخش اول: پرسشنامه)

از مجموع کل پاسخگویان، ۳۲/۳ درصد در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ ساله بوده‌اند (طبقه نما). ۳۰/۷ درصد ۳۱ تا ۴۰ ساله؛ ۲۰/۷ درصد ۴۱ تا ۵۰ ساله و تعداد ۵۱ ساله و بالاتر نیز با ۱۶/۳ درصد است. تعداد پاسخگویان مرد (۵۹٪) و تعداد پاسخگویان زنان (۴۱٪) است. از نظر میزان تحصیلات نیز ۹/۳ درصد سواد خواندن و نوشتن دارند؛ ۴/۶ درصد سواد ابتدایی داشته؛ ۱۰/۶ درصد در سطح راهنمایی؛ ۲۰/۲ درصد دیپلمه؛ ۱۴/۲ درصد تحصیلات فوق دیپلم؛ لیسانسه‌ها ۲۷ درصد و فوق لیسانسه‌ها و بالاتر نیز با ۱۴/۲ درصد هستند. در مجموع، ۴۴/۷ درصد تحصیلات دیپلم و کمتر دارند و بقیه تحصیلات دانشگاهی دارند. از نظر شغلی ۱۴ درصد مشغول فعالیت کشاورزی هستند و ۹/۹ درصد دامدارند. حدود ۲۶ درصد کارمند بخش دولتی و حدود ۲۵ درصد نیز شغل آزاد دارند. حدود ۲۰ درصد خود را بیکار معرفی کرده‌اند. همچنین، حدود ۵ درصد در سایر مشاغل (خانه‌داری، بازنشسته و کارمند بخش خصوصی) جای دارند. در مجموع، مشاغل روستایی ۲۴ درصد مشاغل را شامل می‌شوند. آنچه که قابل توجه است تعداد زیاد افراد بیکار است.

ب) اثربخشی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین بر سکونتگاه‌های روستایی

در این پژوهش، اثربخشی ارتقاء واحد سیاسی بخش به شهرستان بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی منطقه بر اساس شاخص‌های پژوهش در چهار بُعد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی-محیط‌زیستی و سیاسی-اداری تنظیم شده است (جدول ۲). تشریح دقیق مفاهیم توسط پژوهشگران برای افراد در تکمیل پرسشنامه‌ها بسیار مؤثر واقع شد. نتایج به دست آمده با کارشناسان و افراد مطلع محلی

(تعداد افراد زیادی از افراد محلی که در روستاهای شهرستان دارای اشتغال دولتی بوده و دائماً با خانواده‌های خود که ساکن روستاهای منطقه هستند در ارتباط می‌باشند) ارائه و به تأیید آنها رسیده‌است.

جدول ۲

پاسخگویی به گویه‌های ابعاد اثربخشی ارتقا واحد سرزمینی در روستاهای شهرستان سیروان

ردیف	گویه	میزان پاسخ به هر گویه									
		خیلی زیاد		زیاد		متوسط		کم		خیلی کم	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
اقتصادی	سرمایه‌گذاری مناسب در بخش‌های مختلف	۲۵	۹/۲	۸۴	۲۲	۶۷	۱۷/۶	۹۹	۲۶	۹۶	۲۵/۲
	ایجاد فرصت‌های شغلی مورد نیاز	۲۰	۵/۳	۷۷	۲۰/۴	۱۳۸	۳۶/۶	۱۰۲	۲۷/۱	۴۰	۱۰/۶
	افزایش منابع درآمدی ساکنان	۲۶	۶/۹	۶۴	۱۷	۹۷	۲۵/۷	۹۹	۲۶/۳	۹۱	۲۴/۱
	سرمایه‌گذاری مناسب در کشاورزی	۳۱	۸/۲	۶۳	۱۶/۷	۱۱۲	۲۹/۷	۸۴	۲۲/۳	۸۷	۲۳/۱
	دسترسی مناسب به بازار فروش	۳۲	۸/۷	۸۸	۲۴	۸۰	۲۱/۸	۱۰۴	۲۸/۳	۶۳	۱۷/۲
	تسهیلات مناسب در بخش‌های تولیدی	۲۳	۶/۳	۶۱	۱۶/۶	۱۰۷	۲۹/۲	۱۰۶	۲۸/۹	۷۰	۱۹/۱
	بکارگیری شیوه‌های نو افزایش بهره‌وری در اقتصاد	۲۴	۶/۵	۵۱	۱۳/۷	۱۱۲	۳۰/۲	۷۰	۱۸/۹	۱۱۴	۳۰/۷
	استقرار واحدهای صنعتی و تبدیلی	۱۹	۵/۲	۵۶	۱۵/۲	۱۱۴	۳۱	۱۱۴	۲۸/۳	۷۵	۲۰/۴
	مشوق‌های لازم برای حضور بخش خصوصی	۳۷	۹/۷	۸۴	۲۱/۹	۱۲۶	۳۲/۹	۷۷	۲۰/۱	۵۹	۱۵/۴
	فرهنگی و اجتماعی	ایجاد تغییر در شیوه زندگی سکنه	۱۳	۳/۶	۴۰	۱۱	۱۳۸	۳۸	۱۱۳	۳۱/۱	۵۹
ایجاد انگیزه برای مشارکت روستائیان		۱۳	۳/۵	۴۹	۱۳	۱۳۰	۳۴/۶	۱۱۲	۲۹/۸	۷۲	۱۹/۱
مشوق‌های لازم برای ایجاد مهاجرت معکوس		۲۳	۶/۳	۵۸	۱۵/۹	۵۵	۱۵/۱	۱۳۷	۳۷/۵	۹۲	۲۵/۲
کاهش آسیب‌های اجتماعی		۳۱	۸/۴	۶۴	۱۷/۳	۱۲۵	۳۳/۸	۶۳	۱۷	۸۷	۲۳/۵
کالبدی - محیطی	اجرای برنامه‌های آمایشی مناسب در روستاها	۱۳	۳/۶	۶۶	۱۸/۲	۵۴	۱۴/۹	۱۳۵	۳۷/۲	۹۵	۲۶/۲
	اختصاص اعتبار دولتی اجرای طرح‌های روستایی	۲۱	۵/۷	۴۷	۱۲/۷	۱۲۳	۳۳/۲	۱۰۷	۲۸/۹	۷۲	۱۹/۵
	ایجاد زیرساخت‌های لازم (راه، ...)	۴۰	۱۰/۷	۸۰	۲۱/۳	۱۱۱	۲۹/۶	۹۱	۲۴/۳	۵۳	۱۴/۱
	امکان افزایش بهره‌برداری مناسب از منابع آب و خاک	۲۲	۶	۷۸	۲۱/۴	۷۸	۲۱/۴	۱۲۴	۳۴/۱	۶۲	۱۷
	افزایش سطح کیفی خدمات زیرساختی (راه و ...)	۱۹	۵/۲	۵۲	۱۴/۳	۱۱۶	۳۲	۱۱۶	۳۲/۲	۸۸	۲۴/۲
سیاستی - اداری	تفویض اختیار و تصمیم‌گیری به مدیران محلی	۲۳	۶/۱	۴۵	۱۱/۹	۱۲۷	۳۳/۵	۹۷	۲۵/۶	۸۷	۲۳
	افزایش دسترسی روستائیان به خدمات دولتی	۱۰	۲/۸	۳۹	۱۰/۸	۱۰۸	۳۰	۱۴۶	۴۰/۶	۵۷	۱۵/۸
	استقرار ادارات با ظرفیت و اختیار لازم	۱۴	۳/۷	۲۸	۷/۴	۸۰	۲۱/۲	۱۱۱	۲۹/۴	۱۴۴	۳۸/۲
	افزایش عملکرد مدیریت روستا	۱۸	۴/۹	۴۸	۱۲/۹	۷۳	۱۹/۷	۱۵۰	۴۰/۴	۸۲	۲۲/۱
	اثربخشی ارتقا واحد سرزمینی در سکونتگاه‌های روستایی مطالعه شده	۲۷	۷	۲۴	۶/۳	۱۶۴	۴۲/۸	۱۰۶	۲۷/۷	۶۲	۱۶/۲

در مجموع، از نظر ۱۳/۳ درصد پاسخگوییان اثربخشی ارتقاء واحد سرزمینی بر سکونتگاه‌های روستایی مورد مطالعه در همه ابعاد در حد کم و خیلی کم بوده؛ از نظر ۴۲/۸ درصد در حد متوسط و از نظر حدود ۴۴ درصد این اثربخشی در حد زیاد و خیلی زیاد بوده‌است. شاخص‌های آماری جدول ۳ نشان می‌دهد که، از دیدگاه اکثریت پاسخگوییان میزان اثربخشی ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمین بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، کالبدی- محیط‌زیستی و سیاسی- اداری بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی شهرستان سیروان پس از تبدیل شدن به شهرستان در حد متوسط بوده‌است.

جدول ۳

شاخص‌های آماری ابعاد اثربخشی ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمین بر روستاهای سیروان

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
اقتصادی	۸۴/۸۴	۲۰/۷۷	۲۶	۱۳۰
اجتماعی- فرهنگی	۴۰/۱۲	۹/۸۶	۱۲	۶۰
کالبدی- محیط‌زیستی	۷۵/۷۴	۲۱/۱۳	۲۳	۱۱۵
سیاسی- اداری	۶۴/۰۱	۱۴/۳۸۱	۱۸	۹۰
ارتقاء واحد سیاسی سرزمین و توسعه سکونتگاه‌های روستایی	۲۶۷/۲۲	۵۸/۳۰۵	۷۹	۳۹۵

فرضیه اصلی پژوهش حاضر این است که ارتقاء واحد سیاسی- اداری بخش سیروان به شهرستان بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، کالبدی- محیط زیستی و سیاسی- اداری توسعه سکونتگاه‌های روستایی اثرگذار است. مطابق جدول شماره (۴) مقدار سطح معناداری ($Sig = 0/000$) اثر متغیر مستقل (ارتقاء واحد سیاسی سرزمین) بر متغیر وابسته (جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، کالبدی - محیط زیستی و سیاسی - اداری توسعه سکونتگاه‌های روستایی) کمتر از $0/05$ خطاست. بنابراین، با اطمینان ۹۵٪ از نظر آماری تفاوت معناداری بین میانگین مفروض ($X \geq 50$) با میانگین‌های واقعی وجود دارد. یادآور می‌شود که میانگین مفروض، عددی فرضی است که به منظور مقایسه میانگین جامعه واقعی با عددی فرضی انجام می‌شود. از آن جایی که تمامی میانگین‌ها بر اساس مقیاس صفر تا صد ارزیابی شده‌است، بنابراین میانگین فرضی ($X \geq 50$) به بالا نماینده ارتقای مناسب (متوسط) اثربخشی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی شهرستان سیروان از جنبه‌های مختلف خواهد بود. ستون تفاوت میانگین‌ها بیانگر آن است که، میانگین متغیر فوق و بخش‌های مختلف آن بیشتر از میانگین فرضی است. پس می‌توان گفت که، میزان اثربخشی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین بر جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، کالبدی- محیط زیستی و سیاسی- اداری توسعه سکونتگاه‌های روستایی در شهرستان سیروان در حد مناسب (متوسط) است.

جدول ۴

آزمون تی وابسته بر حسب ابعاد اثربخشی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی

نتیجه	تفاوت میانگین	سطح معناداری (Sig)	درجه آزادی	t	میانگین	بخش
تأیید فرضیه اصلی	۹/۵۶۴	۰/۰۰۰	۳۶۸	۹/۹۵۷	۵۹/۵۶	ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمین و توسعه سکونتگاه‌های روستایی
تأیید فرضیه	۶/۵۷۵	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۶/۴۵۱	۵۶/۵۷۵	بخش اقتصادی
تأیید فرضیه	۸/۵۹۲	۰/۰۰۰	۳۶۹	۸/۰۴۳	۵۸/۵۹۲	بخش اجتماعی- فرهنگی
تأیید فرضیه	۷/۳۲۷	۰/۰۰۰	۳۸۲	۶/۲۴۳	۵۷/۳۲۷	بخش کالبدی- محیط زیستی
تأیید فرضیه	۱۳/۹۰۷	۰/۰۰۰	۳۸۱	۱۳/۶۰۸	۶۳/۹۰۷	بخش سیاسی- اداری

آزمون رگرسیون

در ادامه پژوهش، به این فرض رسیدیم که، «در ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمین، بُعد اقتصادی بر سایر ابعاد (اجتماعی- فرهنگی، کالبدی- محیط زیستی و سیاسی- اداری) تأثیر معناداری می‌گذارد». برای آزمون این فرض، از رگرسیون ساده استفاده شد. رگرسیون خطی ساده به پیش‌بینی مقدار یک متغیر وابسته بر اساس مقدار یک متغیر مستقل می‌پردازد (حبیب‌پور و صفری شالی، ۱۳۸۸: ۴۸۰).

مطابق با نتایج جدول ۵ در بُعد اجتماعی- فرهنگی مقدار ضریب تعیین تعدیل شده ($R^2_{adj} = 0/732$) گواه آن است که، $73/2\%$ تغییرات متغیر وابسته (اجتماعی- فرهنگی) توسط متغیر مستقل (اقتصادی) برآورد می‌شود. مقدار سطح معناداری (Sig) آزمون آنوا (ANOVA) برابر با صفر شده که کمتر از ۵ درصد خطاست. یعنی در ارتقاء واحد سیاسی سرزمین و توسعه سکونتگاه‌های روستایی شهرستان سیروان بُعد اقتصادی پس از تبدیل به شهرستان بر بُعد اجتماعی- فرهنگی آن تأثیر معناداری می‌گذارد و فرضیه حاضر تأیید می‌شود. به منظور تحلیل دقیق‌تر، به مقدار ضرایب استاندارد و سطح معناداری بخش دوم جدول توجه می‌شود. با توجه به این که مقدار سطح معناداری در اینجا نیز برابر با صفر شده و مقدار قدر مطلق t برابر با $31/72$ و نیز مقدار بتا برابر با $0/856$ است، یعنی بُعد اقتصادی بر بُعد اجتماعی- فرهنگی به مقدار $85/6$ درصد تأثیر مثبت می‌گذارد. به عبارت دقیق‌تر، با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر مستقل (بُعد اقتصادی)، متغیر وابسته (بُعد اجتماعی- فرهنگی) به میزان $85/6$ انحراف استاندارد افزایش می‌یابد و بالعکس با کاهش یک انحراف استاندارد در متغیر مستقل (بُعد اقتصادی)، متغیر وابسته (بُعد اجتماعی- فرهنگی) به میزان $85/6$ انحراف استاندارد کاهش می‌یابد.

مطابق نتایج به دست آمده برای بُعد کالبدی- محیط زیستی، مقدار ضریب تعیین تعدیل شده ($R^2_{adj} = 0/558$) گویای آن است که، ۵۵/۸ درصد تغییرات بُعد کالبدی- محیط زیستی توسط بُعد اقتصادی تبیین می‌شود. مقدار سطح معناداری آزمون آنوا برابر با صفر است ($Sig = 0/000$)، یعنی با ۹۵٪ اطمینان ارتقاء واحد سیاسی سرزمین و توسعه سکونتگاه‌های روستایی بُعد اقتصادی شهرستان سیروان بُعد از تبدیل به شهرستان بر بُعد کالبدی- محیط زیستی آن تأثیر معناداری می‌گذارد. پس فرضیه حاضر نیز تأیید می‌شود. برای تحلیل دقیق‌تر به سراغ ضرایب استاندارد، مقدار t و سطح معناداری آنها می‌رویم. مقدار بتا ($Beta = 0/748$)، مقدار قدر مطلق تی ($t = 21/99$) نیز بزرگتر از ۲/۳۳ شده و نیز مقدار سطح معناداری برابر با صفر است ($Sig = 0/000$) که کوچکتر از ۵ درصد خطاست. بنابراین تأثیر متغیر مستقل (اقتصادی) بر متغیر وابسته (کالبدی- محیط زیستی) برابر ۷۴/۸ است. از آنجایی که مقدار بتا با انحراف استاندارد سروکار دارد، می‌گوییم که با افزایش یک انحراف استاندارد در بخش اقتصادی، بخش کالبدی- محیط زیستی به مقدار ۷۴/۸ انحراف استاندارد افزایش می‌یابد و بالعکس با کاهش یک انحراف استاندارد در بخش اقتصادی، بخش کالبدی - محیط‌زیستی به مقدار ۷۴/۸ انحراف استاندارد کاهش می‌یابد.

نتایج بُعد سیاسی- اداری گویای آن است که، مقدار ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۴۵۷ است، که نشان می‌دهد ۴۵/۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته (بُعد سیاسی- اداری) توسط متغیر مستقل (بُعد اقتصادی) تبیین می‌شود. مقدار سطح معنادار آزمون F ($Sig = 0/000$) کمتر از ۵ درصد خطاست. یعنی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین و توسعه سکونتگاه‌های روستایی بُعد اقتصادی شهرستان سیروان پس از تبدیل به شهرستان بر بُعد سیاسی- اداری آن تأثیر معناداری می‌گذارد. پس فرض سوم نیز پذیرفته می‌شود. مقدار ضریب استاندارد بتا برابر با ۰/۶۷۷ شده، مقدار قدر مطلق t برابر با ۱۷/۹۴ شده و مقدار سطح معناداری برابر صفر می‌باشد. نتیجه می‌گیریم که، تأثیر بخش اقتصادی بر بخش سیاسی- اداری برابر با ۶۷/۷ شده است. در واقع، با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر مستقل (بخش اقتصادی)، متغیر وابسته (بخش سیاسی- اداری) به میزان ۶۷/۷ انحراف استاندارد افزایش می‌یابد و بر عکس با کاهش یک انحراف استاندارد در بخش اقتصادی، بخش سیاسی- اداری به میزان ۶۷/۷ انحراف استاندارد کاهش می‌یابد (جدول ۵).

جدول ۵

ضرایب آزمون تحلیل رگرسیون

نتیجه	سطح معناداری (Sig)	مقدار t	ضرایب استاندارد		آزمون آنوا (Anova)		R^2_{adj} (ضریب تعیین تعدیل شده)	متغیرهای وابسته
			(Beta)	سطح معناداری (Sig)	F	سطح معناداری (Sig)		
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۳۱/۷۲	۰/۸۵۶	۰/۰۰۰	۱۰۰۶/۳۳	۰/۷۳۲	اجتماعی- فرهنگی	
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۲۱/۹۹	۰/۷۴۸	۰/۰۰۰	۴۸۳/۷۳	۰/۵۵۸	کالبدی- محیط زیستی	
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۱۷/۹۴	۰/۶۷۷	۰/۰۰۰	۳۲۲/۰۷	۰/۴۵۷	سیاسی- اداری	

متغیر مستقل: بخش اقتصادی

آزمون ضریب همبستگی

مطابق با نتایج جدول ۶، ماتریس ضرایب همبستگی ابعاد چهارگانه اثربخشی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی نشان می‌دهد که، تمامی ابعاد با هم رابطه همبستگی معنادار آماری دارند. زیرا مقدار سطح معناداری تمامی روابط برابر با صفر شده که کمتر از ۵ درصد خطاست ($Sig < 0/05$). به منظور پی‌بردن به شدت همبستگی به سراغ ضریب همبستگی اسپیرمن می‌رویم، نتایج این ضریب نشان می‌دهد که، رابطه همبستگی بین بُعد اقتصادی با بُعد اجتماعی- فرهنگی و بُعد کالبدی- محیط زیستی در حد خوبی است. ولی رابطه همبستگی بین بُعد اقتصادی با بُعد سیاسی- اداری در حد متوسط است. همچنین رابطه بین بُعد اجتماعی- فرهنگی با بُعد کالبدی- محیط زیستی و بُعد سیاسی- اداری در حد خوبی قرار دارد و در نهایت، رابطه بُعد کالبدی- محیط زیستی با بُعد سیاسی- اداری در حد تقریباً خوبی است.

در مجموع، ضریب همبستگی نشان می‌دهد که، با بهبود هر بُعد، بُعد دیگر نیز بهبود می‌یابد و بالعکس با تضعیف یک بُعد، بُعد دیگر نیز تضعیف می‌شود. به عنوان مثال: افزایش اثر بخشی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین بر بُعد اقتصادی توسعه سکونتگاه‌های روستایی، به افزایش اثر بخشی ابعاد اجتماعی - فرهنگی نیز می‌انجامد و بالعکس کاهش اثر بخشی ارتقاء واحد سیاسی سرزمین بر بُعد اقتصادی توسعه سکونتگاه‌های روستایی، به کاهش اثر بخشی بُعد اجتماعی - فرهنگی نیز منجر می‌شود (جدول ۶).

جدول ۶

ماتریس ضرایب همبستگی

اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	کالبدی - محیطی		
۰/۷۹۱	_____	_____	ضریب همبستگی اسپیرمن	اجتماعی - فرهنگی
۰/۰۰۰	_____	_____	سطح معناداری (Sig)	
۳۷۰	_____	_____	فراوانی	
۰/۷۵۳	۰/۸۳	_____	ضریب همبستگی اسپیرمن	کالبدی - محیط زیستی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	_____	سطح معناداری (Sig)	
۳۸۳	۳۷۰	_____	فراوانی	
۰/۵۵۸	۰/۷۱۷	۰/۶۸۵	ضریب همبستگی اسپیرمن	سیاسی - اداری
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری (Sig)	
۳۸۲	۳۶۹	۳۸۲	فراوانی	

نتیجه گیری

از جمله ابزارهای قدرتمند دولت برای مدیریت و اداره سرزمین، سازماندهی سیاسی فضا و تقسیمات کشوری است؛ چراکه سازماندهی سیاسی - فضایی کشور تأثیرات دوسویه‌ای بر امنیت و روند توسعه و شکوفایی مناطق و نواحی درون آن دارد. تقسیمات سیاسی فضا به روش‌های مختلفی مانند انتزاع، الحاق، ادغام و ارتقا در سطوح مختلف ناحیه‌بندی سیاسی فضای کشور دچار تغییر می‌شود.

در طی سال‌های اخیر در کشور ما موضوع ارتقای سطوح سیاسی سرزمینی در قالب شکل‌دهی استان‌ها و شهرستان‌های جدید مورد اقبال عمومی ساکنین مناطق قرار گرفته است. اعمال سیاست‌هایی که آثار متفاوت اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی را در سطح سکونتگاه‌های روستایی به دنبال داشته‌است. شهرستان سیروان در استان ایلام در تاریخ ۱۳۹۱/۰۷/۲۶ با تصویب دولت از شهرستان چرداول جدا و تشکیل شده‌است. براساس یافته‌های این پژوهش، اثر بخشی ارتقاء واحد سیاسی بخش به شهرستان بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی منطقه مورد تأیید قرار گرفته‌است. در میان پژوهش‌هایی که مرور شد، (احمدی‌پور و همکاران، ۱۳۹۵)، (Nkum, 2002)، و (Xuang and et al., 2004)، نیز به تأثیر مثبت افزایش تقسیمات سیاسی در سطح ناحیه‌ای اشاره داشته‌اند.

اثر بخشی ارتقاء واحد سیاسی - اداری بخش سیروان به جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، کالبدی - محیط زیستی و سیاسی - اداری (نهادی) سکونتگاه‌های روستایی در حد متوسط بوده‌است. در این میان، شاخص‌های بُعد اقتصادی بر ابعاد اجتماعی - فرهنگی، کالبدی - محیط زیستی و همچنین سیاسی - اداری تأثیر معنادار داشته و باعث بهبودی وضعیت در این ابعاد (شاخص‌ها) شده‌است؛ به طوری که می‌توان شاخص‌ها و نیازهای اقتصادی روستاییان را نیازهای بنیادی‌تر در نظر گرفت که در صورت بهبودی، می‌توان انتظار بهبودی در دیگر ابعاد توسعه روستایی را داشت.

عوامل موثر بر این تغییر و تحول‌ها با استفاده از ضوابط و معیارهای مصرح در قانون تقسیمات کشوری، تجربیات کارشناسان محلی شاغل در ادارات ستادی و سازمان‌های اجرایی ذیربط و نتایج حاصل از مصاحبه با کارشناسان و خبرگان تعیین گردید. این عوامل عبارت‌اند از: سرمایه‌گذاری مناسب در بخش‌های مختلف، ایجاد فرصت‌های شغلی مورد نیاز، افزایش منابع درآمدی ساکنان، سرمایه‌گذاری مناسب در بخش کشاورزی، دسترسی مناسب به بازار فروش تولیدات، ارائه تسهیلات مناسب در بخش‌های تولیدی مختلف، به‌کارگیری شیوه‌های نوین افزایش بهره‌وری در بخش‌های مختلف اقتصادی، استقرار واحدها صنعتی و صنایع تبدیلی، ارائه مشوق‌های لازم برای حضور بخش خصوصی، ایجاد تغییر لازم در شیوه زندگی ساکنان، ایجاد انگیزه برای مشارکت روستائیان، ایجاد مشوق‌های لازم برای مهاجرت معکوس از شهر به روستا، کاهش آسیب‌های اجتماعی، اجرای برنامه‌های آمایشی مناسب در سطح روستاها، اختصاص اعتبار دولتی لازم برای اجرای طرح‌های روستایی، ایجاد زیرساخت‌های لازم (راه، ارتباطات و ...)، امکان

افزایش بهره‌برداری مناسب از منابع آب و خاک، افزایش سطح کیفی خدمات زیرساختی (راه دسترسی، برق و ...)، تفویض اختیار و قدرت تصمیم‌گیری لازم به مدیران محلی، افزایش دسترسی مناسب روستائیان به خدمات دولتی، استقرار ادارات با ظرفیت و اختیارات لازم و افزایش میزان عملکرد مدیریت روستا (شورا و دهیاری). در صورت ضعف و نبود این شرایط، اثربخشی تقسیمات سیاسی و ارتقاء واحدهای سرزمینی، بسیار اندک خواهد بود. در این زمینه، (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۸)، تاکید کرده‌اند که تغییر و ارتقاء سطوح تقسیمات سرزمینی اگرچه لازم و مفید است اما، شرط کافی نخواهد بود و همزمان باید بسترهای نهادی و زیرساختی لازم برای ایجاد تحول مثبت در ناحیه فراهم شود. متقی و همکاران، (۱۳۹۸)، نیز در استان چهارمحال و بختیاری به عوامل و محدودیت‌های نظیر محرومیت و توسعه‌نیافته بودن منطقه، موقعیت جغرافیایی و وضعیت طبیعی استان، دورافتادگی و دسترسی نامناسب روستائیان به مراکز خدماتی و... اشاره کرده‌اند.

چنانکه ملاحظه می‌شود، مقوله‌های به دست آمده به عنوان عوامل موثر بر اثربخشی تقسیمات سیاسی شهرستان را می‌توان در سه دسته عوامل خلاصه کرد: ۱- عوامل اقتصادی (سرمایه‌گذاری، فرصت‌های شغلی، بازار، زیرساخت‌ها، تسهیلات، مشوق‌های مالی و ...)، ۲- عوامل اجتماعی- فرهنگی (مشارکت، خدمات رفاهی، مشوق‌های مهاجرت معکوس و...)، و ۳- عوامل سیاسی- اداری (تفویض اختیارها به مدیریت‌های محلی، دسترسی به خدمات دولتی، تقویت مدیریت روستایی و...). بنابراین، برای اثربخش‌تر نمودن ارتقاء سطوح سیاسی- اداری، تقویت عوامل اشاره شده و رفع و تضعیف موانع موجود پیشنهاد می‌شود.

کلام پایانی این که، با توجه تایید اثربخشی تغییر تقسیمات سیاسی- اداری فضا به ویژه ارتقاء سطوح پایین به بالا در تعدادی از پژوهش‌های داخلی و خارجی، نتایج پژوهش حاضر در شهرستان سیروان نیز قابل تعمیم به دیگر مناطق خواهد بود؛ البته با رعایت و به‌کارگیری الزامات و فراهم‌آوردن زمینه و بسترهای لازم برای ایجاد زیرساخت‌های فنی و مالی و تفویض اختیارات مدیریتی به فضاهاى ارتقاء یافته.

منابع

- احمدی‌پور، زهرا؛ قبری، قاسم و عاملی، عاطفه. (۱۳۸۸). تحلیل عوامل موثر بر ارتقا سطوح تقسیمات کشوری مطالعه موردی: شهرستانهای استان فارس، فصلنامه ژئوپلیتیک، ۵ (۱)، ۴۷-۲۹.
- ذکی، قربان علی و میرحیدر، دره. (۱۳۸۱). بررسی نظام جغرافیایی- سیاسی ناحیه‌ای و امکان‌سنجی آن در ایران، پژوهش‌های جغرافیایی، ۴۲، ۶۴-۴۹.
- احمدی‌پور، زهرا و میرزایی‌تبار، میثم. (۱۳۹۰). نقش احساس مکانی در سازمان‌دهی سیاسی فضا، آمایش محیط، ۱۲، ۶۲-۴۷.
- احمدی‌پور، زهرا؛ قبری، قاسم و کرمی، قاسم. (۱۳۹۲). سازماندهی سیاسی فضا. تهران. (چاپ دوم). تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. ۳۱۱ ص.
- احمدی‌پور، زهرا؛ رحمتی، منصور و حافظ‌نیا، محمدرضا. (۱۳۹۱). تأثیر ارتقای سطح سیاسی فضایی بر گسترش توریسم استان اردبیل، برنامه‌ریزی و آمایش فضا، ۱۶ (۱)، ۱۴۷-۱۲۱.
- احمدی‌پور، زهرا؛ جعفرزاده، حسن؛ پورطاهری، مهدی و کریمی، مهدی. (۱۳۹۵). بررسی نقش تقسیمات کشوری در توسعه ناحیه‌ای (مطالعه موردی: شهرستانهای بوانات و خرم‌بید)، فصلنامه ژئوپلیتیک، ۱۲ (۱)، ۸۲-۶۰.
- اسکندری، زهرا. (۱۳۹۶). بررسی جایگاه سازماندهی سیاسی فضا در آمایش سرزمینی استان سیستان و بلوچستان. پایان‌نامه منتشرنشده، کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه جغرافیا.
- اطاعت، جواد و نیکزاد، روح‌اله. (۱۳۹۵). تأثیر تقسیم سیاسی فضا بر توسعه منطقه‌ای (مطالعه موردی: استان‌های سواحل جنوبی ایران)، پژوهش‌های جغرافیایی انسانی، ۴۸ (۲)، ۲۴۳-۲۲۷.
- اعظمی، هادی و دبیری، علی‌اکبر. (۱۳۹۰). تحلیل نظام تقسیم سیاسی فضا در ایران، فصلنامه ژئوپلیتیک، ۷ (۲)، ۱۸۱-۱۴۷.
- ایمانی، بهرام؛ طورانی، علی؛ خسروی مهر، حمیده و باختر، سهیلا. (۱۳۹۸). سنجش تغییرات شاخص کیفیت زندگی بر اثر ارتقای سیاسی- اداری فضا در سطح ناحیه‌ای (موردشناسی: بخش کوهسارات- شهرستان مینودشت)، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، ۹ (۳۱)، ۱۱۳-۱۳۰.
- پورطاهری، مهدی؛ نظری، ولی‌اله؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدلرضا و احمدی‌پور، زهرا. (۱۳۹۰). نقش ارتقای سطوح مدیریتی سیاسی فضا در توسعه روستایی با تأکید بر استان‌های جدید؛ مطالعه موردی استان قزوین، فصلنامه ژئوپلیتیک، ۷ (۲۳)، ۵۲-۲۵.
- حافظ‌نیا، محمد رضا. (۱۳۹۲). جغرافیای سیاسی ایران. تهران: انتشارات سمت. ۴۰۱ ص.

- حافظنیا، محمدرضا؛ احمدی پور، زهرا و رومینا، ابراهیم. (۱۳۹۷). *ساماندهی و مدیریت سیاسی فضا در ایران*. (چاپ اول). تهران: انتشارات سمت. ۲۸۰ ص.
- حبیب پور، کرم و صفری شالی، رضا. (۱۳۸۸). *راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی (تحلیل داده‌های کمی)*. تهران: انتشارات لویه.
- شهرداری، علی و اخوان، علی اکبر. (۱۳۹۶). تحلیل نقش تقسیمات کشوری بر توسعه شهرستان داراب، مجموعه مقالات دومین همایش ملی رویکردهای نوین آمایش سرزمین در ایران.
- صراف، مظفر. (۱۳۷۷). *مبانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای*. چاپ اول. تهران: برنامه و بودجه.
- کامران، حسن؛ احمدی، سیدعباس؛ بقایی‌نیا، حسین، انصاری، زهرا. (۱۳۹۶). تأثیر ایدئولوژی سیاسی بر ارتقاء سطح فضای جغرافیایی مطالعه موردی استان قم، *جغرافیا (فصلنامه علمی - پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیای ایران)*، دوره جدید، ۱۵ (۵۳)، ۲۷۶-۲۶۵.
- کریمی پور، یدالله. (۱۳۸۸). *مقدمه‌ای بر تقسیمات کشوری ایران* (جلد ۱: وضع موجود). تهران: انجمن جغرافیایی ایران.
- لطفی، حیدر. (۱۳۹۵). سازماندهی سیاسی فضا بر اساس شاخص‌های توسعه پایدار در پراکنش فضایی نابرابری‌های ناحیه‌ای در سه استان خراسان بزرگ، *پژوهشنامه خراسان بزرگ*، ۲۴، ۹۰-۷۵.
- متقی دستنایی، افشین؛ قربانی سپهر، آرش و امیری، وحید. (۱۳۹۸). تحلیل عوامل مؤثر بر ارتقاء سطوح تقسیمات کشوری (نمونه موردی: شهرهای استان چهارمحال و بختیاری)، *فصلنامه جغرافیا*، ۶۳، ۱۱۳-۹۲.
- محمدپور جابری، مرتضی. (۱۳۹۳). تقسیمات سیاسی فضا و تعادل در نظام شهری منطقه (مورد مطالعه: تقسیم استان خراسان بزرگ)، *پژوهش‌های جغرافیایی و برنامه‌ریزی شهری*، ۲ (۴)، ۵۷۵-۵۵۹.
- محمدجانی بزلویی، مرتضی. (۱۳۹۸). *ارتقاء سیاسی فضا و تأثیر آن بر توسعه روستایی از نگرش روستائیان مورد مطالعه: استان قم*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.
- مستوفی‌المالکی، رضا و قاسمی، شهین. (۱۳۸۴). *جغرافیای ناحیه‌ای ایران: شاخص‌ها و پیشینه ناحیه‌بندی در ایران*. یزد: انتشارات علم نوین.
- Nkum, J. (2002). *Local Governance for Rural Poverty Reduction, European Forum on Rural Development Cooperation, Policies and Approach for Rural Poverty Reduction: What Works in Practice?* Online: <http://www.rural forum>.
- Wilk, W. (2004). *The Effect of Changes in Administrative Division on the Economic Position of the Largest Cities in Poland*, Warszawa, Miscellanea Geographical.
- Zhang X., Fan, SH., Zhang, L. & Huang, J. (2004). Local governance and public good provision in rural China, *Journal of Public Economics*, 88 (12), 2857-2871.

References

- Ahmadi Pour, Z. & Mirzaie Tabar, M. (2011). The role of Sense of Place in the Political Organization of Space. *Journal of Environmental planning*, 12: 47 – 62. (In Persian)
- Ahmadi Pour, Z., Ghanbari, Gh. & Ameli, A. (2009). Analysis of the Factors Affecting the Promotion of Country Division Levels: Case Study of Counties of Fars Province. *Quarterly of Geopolitics*, 5 (1), 29 – 47. (In Persian)
- Ahmadi Pour, Z., Ghanbari, Gh. & Karami, Gh. (2013). *The Political Organization of Space*. Publication of Geographical Institutet for -Armed Forces, Tehran, Second Edition, 311 P. (In Persian)
- Ahmadi Pour, Z., Jafarzade, H., Pour Taheri, M. Karimi, M. (2016). Investigating the Role of Country Divisions in Regional Development (Case Study: Bavanat and Khorrambid Cities), *Quarterly of Geopolitics*, 12 (1), 60 – 72. (In Persian)
- Ahmadi Pour, Z., Rahmati, M. & Hafeznia, M. R. (2012). The effect of promoting the spatial political level on development of tourism: Ardabil province. *Journal of Spatial Planning*, 16 (1), 121 – 147. (In Persian)
- Azami, H. & Dabiri, A. A. (2011). Analysis of Space Political Divisions System in Iran. *International Quarterly of Geopolitics*, 7 (2), 147 – 181. (In Persian)
- Eskandari, Z. (2017). *Investigation of the Place of Political Organization of Space in Territorial Arangement in Sistak and Balouchestan Province*, M.A. Thesis in Ferdousi University of Mashhad. (In Persian)
- Etaat, J. & Nikzad, R. (2016). The Influence of Space Administrative Division on Regional Development (Case Study: Southern Coastal Provinces of Iran). *Human Geography Research Quarterly*, 48 (2), 227 – 243. (In Persian)
- Habib Pour, K. & Safari Shali, R. (2009). *Comprehensive Guide to the Use of SPSS in Survey Research (Quantitative Data Analysis)*. Tehran. Louye Publication. (In Persian)

- Hafeznia, M. R., Ahmadi Pour, Z. & Roumina, E. (2018). *Organizing and Political Management of Space in Iran*. First Edition, Samt Publivation, Tehran. 280 P. (In Persian)
- Hafeznia, Mohammad Reza. (2013). *Political Geography of Iran*. Third Edition Samt Publication. Tehran. 401 P. (In Persian)
- Imani, B., Toorani, A., khosravi Mehr, H. & Bakhtar, S. (2019). Measuring Changes in Quality of Life by Promoting Political-Administrative Space at Area (Case Study: District of Kohsarat, Minoodasht County). *Geography and Teritorial Spatial Arrangement*, 9 (31), 113 – 130. (In Persian)
- Kamran, H., Ahmadi, S. A., Baghaie Nia, H. & Ansari, Z. (2017). The Effect of Political Ideology on the Promotion of Geographical Space (Case study: Qom Province), *Journal of Geography*, 15 (53), 265 – 276). (In Persian)
- Karimi Pour, Y. (2009). *An Introduction to the Country Divisions of Iran, Volume 1: Current Situation*. First Edition. Tehran. Publications of Iran Geographical Association. (In Persian)
- Lotfi, H. (2016) Political Organization of Space Based on Indicators of Sustainable Development in the Spatial Distribution of Regional Inequalities in the Three Provinces of Greater Khorasan. *Journal of Greater Khorasan Research*, 24, 75 – 90. (In Persian)
- Mir Heydar, D. & Zakki, Gh. A. (2002). Investigation of Regional Geographical-political System and Its Feasibility in Iran. *Geographical Research Quarterly*, 42, 49 – 64. (In Persian)
- Mohammad Pour Jaber, M. (2014). Political Divisions of Space and Balance in the Urban System of the Region (Case study: Division of Great Khorasan Province). *Journal of Geographical Research and Urban Planning*, 2 (4), 559 – 575. (In Persian)
- Mohammadjani Bozholoi, M. (2010). *Political Promotion of Space and Its Impact on Rural Development from the Perspective of Villagers (Case of Qom Province)*. M.A. Thesis in Tehran University.
- Mostofialmamaleki, R. & Ghasemi, Sh. (2008). *Regional Geography of Iran: Indicators and History of Regional Zoning in Iran*. First Edition. Yazd. Publication of Elam Novin. (In Persian)
- Mottaghi Dastnaie, A., Sepehr, A. G. & Amiri, A. (2019). Analysis of Effective Factors on Improving the Levels of National Divisions (Case study: Cities of Chaharmahal and Bakhtiari province). *Journal of Geography*, 63, 92 – 113. (In Persian)
- Nkum, J. (2002). *Local Governance for Rural Poverty Reduction, European Forum on Rural Development Cooperation, Policies and Approach for Rural Poverty Reduction: What Works in Practice?* Online: <http://www.rural forum>.
- Pour Taheri, M., Nazari, V., Eftekhari, A. R. & Ahmadi-pour, Z. (2011). The Role of Improving the Levels of Political Management of Space in Rural Development with Emphasis on Creating New Provinces; Case study: Qazvin province. *International Quarterly of Geopolitics*, 7 (23), 25-52. (In Persian)
- Sarrafi, M. (1998). *Basics of Regional Development Planning*. First Edition. Tehran. Publication of Tehran plan and budget Organization. (In Persian)
- Shahdadi, Ali; Ali Akbar Akhavan. (2017). *Analysis of the Role of Country Divisions on the Development of Darab Conty. Proceedings of the Second National Conference on New Approaches to Land Management in Iran*. (In Persian)
- Wilk, W. (2004). *The Effect of Changes in Administrative Division on the Economic Position of the Largest Cities in Poland*, warszawa, miscellanea geographical.
- Zhang X., Fan, SH., Zhang, L. & Huang, J. (2004). Local Governance and Public Good Provision in Rural China. *Journal of Public Economics*, 88 (12), 2857–2871.

How to Cite:

Alami, B., Jalalian, H, & Azizpour, F. (2021). The effectiveness of upgrading the domestic political units of the land on development of rural settlements (Case study: Sirvan County in Ilam Province). *Geographical Engineering of Territory*, 5(2), 297-312.

ارجاع به این مقاله:

عالمی، باقر، جلالیان، حمید و عزیزپور، فرهاد. (۱۴۰۰). اثربخشی ارتقاء واحدهای سیاسی سرزمین بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی (مورد مطالعه: تبدیل بخش سیروان به شهرستان در استان ایلام). *مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۵(۲)، ۳۱۳-۳۲۶.